

Uz 110. obljetnicu Klinike za infektivne bolesti »Dr. Fran Mihaljević« 1893.–2003.

*Ivan BEUS, prof. dr. sc., dr. med.,
specijalist infektolog
Tatjana JEREN, prof. dr. sc., dr. med.,
specijalist infektolog*

Klinika za infektivne bolesti »Dr. Fran
Mihaljević« Zagreb

Ključne riječi

*grad Zagreb
Bolnica za zarazne bolesti
osnivanje i razvoj*

Key words

*Zagreb
Hospital for Infectious Diseases
establishment
development*

Primljeno: 2003–09–03

Received: 2003–09–03

Prihvaćeno: 2003–09–17

Accepted: 2003–09–17

U drugoj polovici XIX. stoljeća dolazi do naglog razvoja prometnih veza i brže izmjene ljudi i dobara, što povećava mogućnost širenja zaraznih bolesti, a one zbog opasnosti epidemijskog širenja, svagdje u svijetu imaju javnozdravstveno značenje. Zagreb je u XIX. stoljeću, izgradnjom željeznica i cesta, postao važno trgovačko i industrijsko mjesto, na raskrižju Srednje i Jugoistočne

Europe. Mogućnost širenja zaraznih bolesti, posebno kolere, koja je od 1829. godine pa do početka dvadesetog stoljeća harala Europom u nekoliko navrata, pa i Austro-Ugarskom monarhijom, ugrožavala je Zagreb. To je bio neposredni povod da se 1892. godine osnuje »privremena bolnica za koleru« u staroj gradskoj kući na Mirogoju. Iste godine udareni su temelji prave bolnice za kužne bolesti

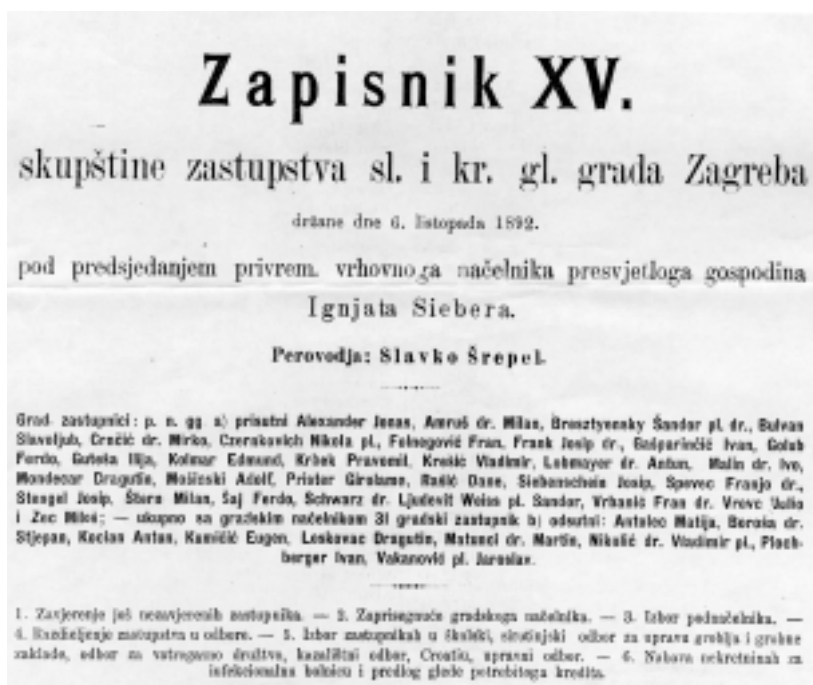
Uvodnik

Krajem 19. stoljeća nagli razvoj prometnih veza i brza izmjena ljudi i dobara povećali su mogućnost širenja zaraznih bolesti. Prva Bolnica za kužne bolesti bila je podignuta na Zelenom brijegu u Zagrebu, krajem stoljeća. Već početkom I. svjetskog rata to je postala velika bolnica u kojoj su se liječili brojni civili i vojnici oboljeli od infekcijskih proljeva, pjegavca, šarlaha, difterije, antraksa i drugog. Od tog vremena ta bolnica za kužne bolesti postupno se razvija i povećava broj kreveta, medicinskog osoblja i opreme, sve do 1950. godine, kada počinje njezin nagli razvoj: rekonstrukcija starih zgrada, izgradnja novih, nabave specijalne opreme za neke odjele, primjerice za jedinicu intenzivnog liječenja – prvu te vrsti u Hrvatskoj. Od 1970. naglo se razvija laboratorijska i dijagnostička medicina, sve do uporabe suvremenih metoda imunologije i molekularne medicine (PCR). Izobrazba medicinskog kadra stalno se provodi više od sedamdeset godina, a organizirana nastava za studente medicine i stomatologije više od pedeset godina. Znanstveno-istraživački rad razvija se u posljednjih trideset godina. Posebna su područja interesa u suvremenoj infektologiji: infekcija u imunokompromitiranih osoba, borbe protiv hospitalnih infekcija i postavljanje doktrine o racionalnoj uporabi antibiotika i kemoterapeutike, a posebno se razvijaju nove dijagnostičke metode za brzu i točnu etiološku dijagnozu.

On the occasion of the 110th anniversary of the University Hospital for Infectious Diseases »Dr. Fran Mihaljević«, Zagreb, Croatia 1893–2003

Leading article

Late in the 19th century the development of traffic enabled fast circulation of people and goods and thus the risk for disease spreading increased. In Zagreb the first hospital for contagious diseases was established at the end of the last century. At the beginning of the World War I it became a hospital where civilians as well as soldiers were treated for diarrhoea, typhus exanthematicus, scarlet fever, diphtheria, anthrax and other. Hospital for Infectious Diseases gradually increased the number of beds, medical staff and equipment until 1950 when old buildings were reconstructed, new ones built, and special wards established, e.g. Intensive Care Unit, the first of that kind in the Republic of Croatia. Since 1970 laboratory and diagnostic medicine have developed, as well as modern methods of immunology and molecular medicine (PCR). Education of staff has systematically been carried out for seventy years, and the education of students for more than fifty years. Scientific research has also shown considerable development. Special fields of interest in modern science on infections was developed: infections in immunocompromised persons, campaign against infections in hospitals establishing doctrines on rational usage of antibiotics and chemotherapeutics, and new diagnostic methods for the exact and rapid etiologic diagnosis.

Faksimil zapisnika o dodjeli kredita za kupnju zemljišta na »Zelenom briegu« i uređenja »epidemičke bolnice«

Minutes of the Zagreb City Council meeting on granting a credit for purchasing land on the Green Hill and establishment of the »hospital for epidemics«

na »Zelenom briegu«, jer su ondašnji liječnici i gradski oci uvidjeli važnost epidemiološkog nadzora, izolacije i liječenja zaraznih bolesnika.

U početku su bila dva prijedloga o lokaciji nove bolnice. Prvi prihvatljiviji za štedljive gradske oce, bila je lokacija bolnice na Črnomercu u blizini ciglane, gdje je cijena zemljišta bila puno povoljnija. Drugi prijedlog je bio izgradnja bolnice na atraktivnom dijelu grada na »Zelenom briegu«, sjevernom dijelu Zagreba, podno Medvednice, gdje su već bile izgrađene dvije stambene zgrade – vila Winkler i vila Sekalec.

Ovaj drugi prijedlog predlagali su članovi »zdrastvenog vieča« ai neki ugledni gradski »viečnici« kao Dr. Ivo Mallin, Adolf Hudovski, Dr. Milan Amruš, pa i sam gradonačelnik Adolf Mošinsky.

Kolika se važnost ubrzo počela pridavati toj bolnici, vidljivo je iz zapisa u »Liječničkom vjesniku« od 15. studenoga 1899. god., u kojem čitamo da se u vrijeme održavanja I. znanstvenog skupa u Zagrebu, a povodom 25. godišnjice »Sbora liječnika Kraljevine Hrvatske i Slavonije«, delegacija liječnika uputila u posjet važnim ustanovama u Zagrebu. Među tim ustanovama je i *Grad-*

Vg. 263. Gradski viečnik **Adolf Hudovski** izvještaje glede odredaba, što ih je gradsko poglavarstvo dosle izdalo glede toga, da se grad obrani od kolere, koja se je u susjednih zemlja pojavila, pa predlaže: da se u svrhu uređenja epidemičke bolnice, košto i za ine troškove, koji će nužni biti, uslied mjera preduzet se imajućih proti koleri votira za sada gradskom poglavarstvu kredit u iznosu od 20.000 for.: podjedno da se dozvoli, da se iz tog kredita od 20.000 for. obzirom na izjavu zdravstvenog vieća za uređenje epidemičke bolnice nabavi posjed na Mirogojskoj cesti, zvan »Zeleni brieg« uz kupovninu od 12.000 for.

Ova dozvoljena dotacija od 20.000 for. imade se u izdatak zaradunati u dnevniku zajma i podmiriti iz zalihe zajmova. Način definitivnog pokriva, toga votiranoga i predujmno iz zalihe zajma plaćenog kredita od 20.000 for. imade gr. pogl. naknadno čim sastavi konačni obračun o izlascih učinjenih na taj kredit gr. zastupstvu predložiti.

Gradski zastupnik dr. Ivo Mallin predlaže nasuprot sliedeće:

»Grads. zastupstvo uvjerenio, da će gradski načelnik i gradski upravni organi saslušav liječničke vještake energično poprimiti sve predložene mjere, koje su uslied prieteća kolere nužne, dozvoljuje u tu svrhu gradskoj upravi kredit od 20.000 for.«

Gradski zastupnik dr. Milan Amruš predlaže: »da se s mjesta ustroji posebna komisija, koja će imati glede preduzet se imajućih mjera proti uvnođenja kolere i glede mjera u slučaju, da se kolera u gradu pojavi, fakultativno odlučivati — a ovoj komisiji da se za nužna preventivna sredstva votira kredit od 20.000 for.«

Gradski zastupnik **Fran Felbegović** predlaže: »da se prihvati predlog gradskog zastupnika dra. Ivo Mallina tim dodatkom: da svakomu gradskom zastupniku pristoji pravo odlučujućim glasom prisustvovati sjednicam jur postojećega povjerenstva za mjere preduzimat se imajuće proti pogibolji od kolere.«

ska kužna bolnica na Zelenom briegu, a delegaciju je predvodio gradski fizik dr. Šime Šverljuga.

Slika 1. Zeleni brieg 1888. godine, srijeda kapelica Sv. Tomaša, a u pozadini desno Vila Sekalec, a lijevo gore uz ogradu vila Winkler i danas u nepromijenjenom obliku, gdje je smještena tehnička služba

Figure 1. Green Hill in 1888, in front is St. Tomaš Chapel, at the back to the right Villa Sekalec, to the left Villa Winkler, same as it is today where hospital's technical service is situated

Sto i deset godina u povijesti ne znači mnogo, ali za razvoj jedne zdravstvene ustanove to je ipak dugo razdoblje. Naime, 1893. godine, na Zelenom brijegu, sjevernom, perifernom dijelu tadašnjega Zagreba, već postoji zidani paviljon za liječenje bolesnika od zaraznih bolesti, s mogućnošću dezinfekcije prostora i stvari.

To je prva zgrada Gradske kužne bolnice. Ta zgrada stara 110 godina do danas je sačuvala svoj prvotni vanjski izgled, ali je unutrašnjost preuređena u funkcionalni odjel za dojenčad.

Početakom I. svjetskog rata, grad Zagreb imao je oko 80 000 stanovnika, a zbog rata i strateškog položaja grada, broj se privremenih stanovnika i prolaznika, vojnih i civilnih, umnogostručio. Broj je bolesnika od zaraznih bolesti rastao i Vojni sanitet je tada preuzeo *Kužnu bolnicu*, te podigao dvanaest drvenih baraka s 860 kreveta. Premda

Slika 2. Vanjski izgled danas prve »zidane barake«

Figure 2. Today's exterior of the »first shack made of brick«

Slika 3. Unutrašnjost prve zidane barake (oko 1898. godine)

Figure 3. Interior of the first built shack (around 1898)

su uvjeti smještaja bolesnika i medicinska oprema bili vrlo skromni, posebno valja istaknuti da je medicinsko znanje zdravstvenog osoblja bilo na zavidnoj visini. To dokazuje činjenica da unatoč hospitalizaciji bolesnika oboljelih od pjegavca nitko od medicinskog ili pomoćnog osoblja nije obolio. U isto je vrijeme na istoku Balkana i u Rusiji umrlo gotovo 50 % medicinskog osoblja koje je liječilo bolesnike oboljele od pjegavca. Godine 1919. je vojska vratila bolnicu gradu, na »skrb i upravu«, što znatno opterećuje gradski budžet, jer se u bolnicu tada primao velik broj civilnog stanovništva, izmučenog ratom i podložnog zaraznim bolestima, a barake i oprema već su bili

Slika 4. Unutrašnjost prve ambulante sa sterilizatorom

Figure 4. Interior of the first out-patient department with sterilizer

Slika 5. Unutrašnjost iste »barake« danas preuređene u suvremeni odjel za dojenčad

Figure 5. Interior of the same »shack«, today modern department for neonates

trošni. Primarijus dr. Izidor Steinhardt preuzeo je dužnost šefa bolnice i gradskog epidemiologa. Gradsko poglavarstvo godine 1920.–1921. daje rušiti najtrošnije drvene barake i gradi dvije zgrade (u jednoj je danas prijamna ambulanta, a u drugoj odjel za crijevne infekcije).

Godine 1925. izgrađuje se bolnička kuhinja s potrebnim nusprostorijama, 1928. godine izgrađen je današnji V paviljon, a budući da je tadašnji broj kreveta (128) bio premalen, odlučilo se nakon nekoliko godina (1934.) sagraditi novi suvremeni paviljon koji će se moći lako pomoćnim vratima pregraditi u više izolacijskih jedinica – današnji odjel II lijevo. Zgradu je projektirala ing. Z. Dumengjić, zaposlenica škole narodnog zdravlja, Zagreb.

Zanimljivo je pogledati koliko je i kakvih bolesnika tada liječeno u bolnici. Iz izvješća 1921. godine vidljivo je da se prosječno godišnje hospitalizira 1800 bolesnika. Najčešće dijagnoze su: šarlah, dizenterija, erizipel, difterija, zatim antraks, tetanus, variola, pjegavac i malarija. U *Bolnici za zarazne bolesti*, kako se od tada zove, postojala su tri platna razreda za bolesnike od 100, 75 i 30 din, a najsiromašnijima bolničko liječenje je plaćao grad.

Medicinsko osoblje sastojalo se od primarijusa – šefa liječnika, zatim tri liječnika, deset bolničarki, jedne nadbolničarke i jedne laborantice. Administracija je brojila pet službenika i ravnatelja.

Crtice iz svakodnevnog života i rada u tadašnjoj bolnici ilustriraju sjećanja tada mladog liječnika dr. Frana Mihaljevića »glavna faza medicinske aktivnosti bila je jutarnja vizita, koju je predvodio primarijus (Dr. Steinhardt). On je obično rano dolazio u bolnicu. Na radnom stolu u njegovoj kancelariji čekao ga je popis novo pridošlih bolesnika. Uskoro po dolasku došao bi u laboratorij gdje mu je sestra Reza prezentirala različite preparate, razmaze krvi i sedimente urina novih bolesnika, ali i starih, ako se to tražilo. Pred njim su se obično izvodile i kemijske pretrage urina, likvora itd. Zatim bi stizali i drugi liječnici u laboratorij. Na tom je mjestu službujući liječnik iznio svoje izvješće o novim bolesnicima i o stanju u bolnici.

Kada smo mi mlađi predstavljali primarijusu nove bolesnike i rekli, npr. »Ovaj bolesnik je jučer došao kao »status febrilis«, ima upalu pluća s desne strane, primarijus bi nakon pregleda bolesnika redovito izjavio »ali i lijevo se nešto čuje«.

Na vizitu smo polazili iz prvog paviljona, primarijus, asistent i nas dva sekundarca nakon što smo obukli bijele ogrtače i stavili bijelu kapicu na glavu. Primarijus je pored toga imao nad kaputom bijelu pregaču, onako kako je to vidio u Pasteurovom institutu u Parizu. Obično je nosio i masku.

Naš primarijus je imao puno smisla za njegu bolesnika. Mi mlađi povelili smo se za njim uvidjevši ne samo važnost njege u zbrinjavanju bolesnika, već baveći se aktivno unaprijeđenjem njege. Kod toga je bila sretna okolnost da je škola medicinskih sestara izabrala našu us-

tanovu kao bazu za praktičnu izobrazbu njenih učenica. Mislim da je sve to doprinjelo da je naša bolnica stekla dobar glas što se tiče njege bolesnika.«

Od 1926. god. Bolnica je u sastavu Higijenskog zavoda. Tadašnji ministar zdravstva, dr. Andrija Štampar, imao je veliko razumijevanje za Bolnicu za zarazne bolesti i pomagao je njezin razvoj. Organizacija i raspon rada u Bolnici naglo se razvijaju iz godine u godinu: povećava se broj liječnika, odjelnih sestara, bolničarki, oprema se laboratorij, osniva se bolnička ljekarna, proširuje se kuhinja i praonica rublja.

Slika 6. »Vozni park« Bolnice za zarazne bolesti 1928. godine
Figure 6. Motor vehicles of the Hospital for Infectious Diseases in 1928

1933. godine izgrađena je nova upravna zgrada prema projektu poznatog zagrebačkog arhitekta Drage Iblera. U toj zgradi nalaze se uredi, ambulanta, laboratorij, liječničke prostorije i 16 soba u kojima su stanovale medicinske sestre.

Neposredno prije II. svjetskog rata Bolnica ima oko 200 kreveta, a opskrbljuje oko 300 000 stanovnika Zagreba i okolice.

Već 1946. godine vide se začeci kasnijeg Odjela za umjetnu respiraciju, s prvim »željeznim plućima« (Emerson) u kojima su se liječili uglavnom, tada brojni, bolesnici od poliomijelitisa.

Slika 7. Prva »željezna pluća« (Emerson) 1946. godine
Figure 7. First »iron lungs« (Emerson) from 1946

Godine 1949. i 1950. počinju se planski rekonstruirati postojeće i graditi nove zgrade, paviljonskoga sustava, s 350–400 kreveta.

U to vrijeme Bolnicom rukovode dvije snažne ličnosti, dr. Ivan Kosić kao ravnatelj i prof. dr. Fran Mihaljević, doajen hrvatske suvremene infektologije, koji je mnogima od nas bio uzor liječnika i humanista. Dr. Kosić bio je stručnjak i savjetnik za izgradnju bolnica. Za njegova rukovođenja preuređene su stare zgrade i izgrađen moderno opremljen VI. paviljon (1961.), po svim načelima koja zahtijeva graditeljstvo u medicini, posebno primijenjeno za zarazne bolesnike.

U tu je zgradu preseljen i Centar za intenzivno liječenje i umjetnu respiraciju, prvi u Hrvatskoj. U to doba Centar već ima desetak aparata za umjetno disanje, a najčešći bolesnici i dalje su oboljeli od poliomijelitisa, tetanusa i meningoencefalitisa. Budući da je tada bio jedini centar te vrste u Hrvatskoj, povremeno su se na umjetnu respiraciju primali i neurološki ili internistički bolesnici. Danas je u toj zgradi i Odjel za liječenje HIV pozitivnih bolesnika i Odjel za intenzivno liječenje djece.

Godine 1955. uz pomoć Medicinskog fakulteta, sagrađena je lijepa predavaonica sa 150 sjedala, u središnjem dijelu bolničkoga parka. Sjedište Katedri za infektologiju Medicinskog i Stomatološkog fakulteta također se nalazi u Bolnici za zarazne bolesti.

Godine 1970. Bolnica postaje *Klinikom za zarazne bolesti* sa tri osnovne svrhe: medicinskim, nastavnom i znanstvenom.

Godine 1978. Klinika dobiva ime prema najvećem infektologu svog vremena u Hrvatskoj dr. Franu Mihaljeviću.

Slika 8. Dr. Fran Mihaljević

Figure 8. Dr. Fran Mihaljević

Od 1970. počinje nagli razvoj kliničko-dijagnostičke djelatnosti, što omogućuje brzu i egzaktniju etiološku dijagnozu zaraznih bolesti. Posebno se razvija mikrobiološki laboratorij, zatim biokemijski, nešto kasnije imunološki. Najstariji, hematološki, proširuje raspon svojih pretraga i upotpunjuje se citološkim laboratorijem, te koagulacijskim. U novije vrijeme intenzivno se razvijaju laboratoriji za molekularnu dijagnostiku, za imunofenotipizaciju stanica, te određivanje medijatora upalne reakcije. Danas se praktički sva etiološka dijagnostika, osim izolacije virusa i neke serološke, obavlja u našoj Klinici.

Razvija se još prije II. svjetsko rata suvremena EKG, zatim 1972. g. EEG dijagnostika, te proširuje radiološka i ultrazvučna (UZV), te transkranijaska color doppler dijagnostika. Uz već desetljećima korištenu rektoskopiju, koriste se i druge endoskopske metode, kao gastroskopija i kolonoskopija.

Na mjestu Vile Sekalec 1996. godine izgrađuje se nova zgrada u kojoj je smještena suvremena sterilizacija.

Slika 9. Vila Sekalec

Figure 9. Villa Sekalec

Slika 10. Nova zgrada u kojoj je smještena suvremena sterilizacija

Figure 10. New hospital building with modern sterilization area

Od 1986. godine, kada se u svijetu počeo intenzivno širiti AIDS, u Klinici je osnovan odjel za AIDS, koji je udovoljio svim zahtjevima za dijagnostiku, liječenje i prevenciju te bolesti. Godine 1993. Klinika je zadovoljila visoke svjetske kriterije i imenovana je Referentnim centrom za AIDS Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske, a zatim je imenovana i Referentnim centrom za infektivne bolesti Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske.

Edukacija medicinskog kadra provodi se u našoj ustanovi već više od 80 godina, a organizirana nastava za studente medicine i stomatologije više od 50 godina. Klinika je matična ustanova za infektologiju za cijelu Hrvatsku.

Znanstveni rad također se intenzivno razvija posljednjih 40 godina. Brojna su istraživanja u okviru projekata, domaćih i međunarodnih, ali i individualna istraživanja i otkrića. Upravo u našoj Klinici otkrivene su tri nove infekcijske bolesti i naši su ih liječnici dokazali i prvi u svijetu opisali (prirodna humana infekcija Bhanja virusom, eperitroozoonoza, hematotropne bakterije u humanoj patologiji).

U proteklih osamdesetak godina publicirano je više od 2500 radova, te stotinjak nastavnih tekstova i nekoliko desetaka knjiga.

Od 1972. do 2003. godine obranjeno je niz doktorskih disertacija i magistarskih radova. Mnogi naši liječnici sudjeluju redovito na stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu i kao pozvani predavači.

Perspektiva medicinske djelatnosti Klinike jest istraživanje infekta u imunokompromitiranih osoba, zbog bilo kojeg razloga, emergentne infektivne bolesti kao novi virusni encefalitis, HIV infekcije, prionske bolesti, spolno prenosive bolesti, hemoragijske vrućice itd., dalje poticanje suvremenih, brzih i točnih dijagnostičkih postupaka za dokaz etiologije infektivnih bolesti, zatim razvoj strategije za borbu protiv kućnih infekcija, te stvaranje doktrine o racionalnoj uporabi antibiotika i kemoterapeutika, praćenje rezistencije na antibiotike itd. Uza sve to ne smijemo zaboraviti one klasične zarazne bolesti, koje su nekoć oblikovale svjetsku povijest, a i sada prijete kao reemergente.

Iz ovog prikaza razvoja Bolnice vidi se da je ta ustanova uspješno rješavala javnozdravstvene probleme Zagreba. U početku su to bile karantenske bolesti (kolera, pje-gavac, variola), zatim crijevne – tifus, dizenterija, pa onda poliomijelitis, a u najnovije vrijeme AIDS.

U Domovinskom ratu 1991./1992. naša je Klinika organizirala medicinsku obradu svih bivših zatočenika srpskih logora i održala znanstveni skup o posljedicama mučenja zatočenika na njihovo fizičko i psihičko zdravlje. Skup je održan uz međunarodno sudjelovanje, a u organizaciji naše klinike i Hrvatske akademije medicinskih znanosti.

U posljednjih 20 godina intenzivno se razvija poliklinička služba, a u najnovije vrijeme i tzv. »dnevna bolnica«, sa svrhom što brže obrade i liječenja bolesnika s akut-

Tablica 1. Prikaz najčešćih dijagnoza hospitaliziranih bolesnika između 1921. i 1971. godine

Table 1. Most common diagnoses of patients hospitalized between 1921 and 1971

Dijagnoza/ Diagnosis	1921.–1930.			1951.–1960.			1968.–1971.		
	Oboljeli/ Ill	Umrli/ Dead	%	Oboljeli/ Ill	Umrli/ Dead	%	Oboljeli/ Ill	Umrli/ Dead	%
Antraks	158	15	9,5	53	–	–	4	–	–
Diofterija	524	92	17,6	1053	49	4,6	14	1	–
Bacilarna dizenterija	708	71	10,0	4315	26	0,6	1631	3	2,0
Encefalomijelitis	9	2	22,0	522	104	19,9	302	14	4,6
Erizipel	845	47	5,6	410	1	0,2	307	1	0,3
Virusni hepatitis	–	–	–	1154	5	0,4	3007	16	0,5
Malaria	518	6	1,2	27	–	–	9	–	–
Gnojni meningitis	61	31	50,8	658	95	14,4	691	59	0,9
Morbilli	331	3	0,9	2217	47	2,1	740	4	0,5
Parotitis epidemica	94	–	–	634	1	0,2	1169	–	–
Hripavac	64	8	12,5	1920	131	6,8	342	6	0,9
Poliomijelitis	–	–	–	833	50	4,5	28	2	–
Salmoneloze	16	–	–	299	2	0,6	754	1	0,1
Šarlah	3616	290	8,10	4537	–	–	763	1	0,1
Sepsa	47	37	78,7	288	46	15,9	150	15	10,0
Tetanus	81	39	58,1	352	97	27,6	121	35	28,8
Ty. abdominalis	764	73	9,6	1135	26	2,2	132	–	–
Pjegavac	63	2	3,2	59	–	–	12	–	–
Variola	7	–	–	–	–	–	–	–	–

Tablica 2. Prikaz najčešćih dijagnoza hospitaliziranih bolesnika u posljednjih 8 godina**Table 2.** Most common diagnoses of patients hospitalized in the last 8 years

Raspodjela nekih značajnijih infektivnih dijagnoza prema organskim sustavima i uzročnicima/Distribution of more significant infectious disease diagnoses according to organic system and causative pathogens	Broj oboljelih/ No. of ill	Broj umrlih/ No. of dead	Postotak smrtnosti/ Mortality rate
CRIJEVNE INFEKCIJSKE I PARAZITSKE BOLESTI			
1. Salmoneloze	5318	11	0,21 %
2. Šigeloze	48	0	0 %
3. Rotavirusni akutni gastroenteritis	2295	0	0 %
INFEKTIVNE BOLESTI DIŠNOG SUSTAVA			
1. Bakterijske pneumonije	2087	36	1,72 %
2. Atipične pneumonije	1685	27	1,60 %
3. Hripavac	106	2	1,89 %
4. Influenca	989	13	1,31 %
STREPTOKOKNE INFEKTIVNE BOLESTI			
1. Skarlatina	53	0	0 %
2. Streptokokna angina	2164	0	0 %
3. Erizipel	711	7	0,98 %
INFEKTIVNE BOLESTI SREDIŠNJEG ŽIVČANOG SUSTAVA			
1. Gnojni meningitis	692	61	8,82 %
2. Serozni meningitis	1708	8	0,47 %
3. Meningoencefalitis, encefalitis, encefalomijelitis	65	7	10,70 %
4. Prionske bolesti (Creutzfeld-Jakobova bolest)	2	2	100 %
VIRUSNE OSIPNE BOLESTI			
1. Vodene kozice	130	1	0,77 %
2. Herpes zoster	138	2	1,45 %
3. Morbili	6	0	0 %
3. Enteroviroze	1335	0	0 %
DRUGE VIRUSNE INFEKTIVNE BOLESTI			
1. HIV infekcija/AIDS	571*	44	7,71 %
2. Akutni virusni hepatitis (A,B,C,NANBNC)	588	8	1,36 %
3. Infekcijska mononukleoza	1776	0	0,0 %
ZOOZOZE			
1. Lymška bolest	191	0	0 %
2. Leptospiroza	219	4	1,83 %
3. Toksoplazmoza	27	0	0,0 %
INFEKTIVNE BOLESTI KOJE SU IZRAZ INTOKSIKACIJE			
1. Tetanus	87	24	27,59 %
2. Botulizam	28	1	3,57 %
DRUGE INFEKTIVNE BOLESTI			
1. Sepse	1509	213	14,10 %
2. Urogenitalne infekcije	3598	18	0,50 %
3. Malaria	8	0	0,0 %

*Broj hospitalizacija

Podaci su uzeti iz postojeće baze podataka hospitaliziranih bolesnika šifriranih prema MKB-10. Evidentirani bolesnici su zaprimljeni u Kliniku u razdoblju 01.01.1995.–31.12.2002. (Podatke pripremila E. Čeljuska)

nom infektivnom bolesti, koji ne zahtijevaju izolaciju i hospitalizaciju dulju od 24 sata.

Prije 23 godine liječnici Klinike počeli su izdavati »Bilten« u kojem su pisali o zanimljivim kliničkim i epidemiološkim problemima. Tijekom godina sadržaj se proširivao stručnim i znanstvenim člancima i danas je to međunarodno indeksiran časopis »Infektološki glasnik«,

s međunarodnim izdavačkim savjetom, i dvostrukom recenzijom tiskanih radova. Časopis se čita u cijeloj Hrvatskoj i susjednim zemljama.

Biblioteka zauzima danas značajno mjesto u našoj Klinici, a osnovana je službeno 1954. godine iako je već dotad imala fond od 304 knjige, te određeni broj časopisa i separata što su nabavljali uglavnom sami liječnici

Klinike. Osnivanjem biblioteke uvedene su inventarske knjige i kartice, uređuju se katalogi te se provodi stručna obrada građe. Prvo računalo nabavljeno je 1992. g., a danas biblioteka ima svoju lokalnu računalnu mrežu, ostvaruje stalnu Internet vezu preko CARNet-a, što omogućava brzi pristup medicinskim online bazama podataka. Uvođenjem novih tehnologija biblioteka proširuje raspon svojih djelatnosti i usluga, pa osim redovnih bibliotekinih poslova kao što su nabava, posudba, katalogizacija i klasifikacija građe, pruža i informacijske, edukacijske usluge te razvija izdavačku djelatnost. Biblioteka danas zauzima središnje informacijsko mjesto u Klinici za stručni, nastavni i znanstveni rad, namijenjena je potrebama studentskog te medicinskog osoblja matične ustanove, ali i ostalih ustanova i institucija s kojima aktivno surađuje.

U posljednjih nekoliko godina intenzivno se radi na kompjuterizaciji Klinike, na umreženju svih odjela i službi, nabavlja se nova računalna oprema s ciljem što bolje pohrane, obrade i pretraživanja podataka. Klinika posjeduje svoju web stranicu (www.bfm.hr), te gotovo svi liječnici imaju pristup Internetu kao i svoju e-mail adresu.

Usporedo s razvojem bolnice napredovalo je i usavršavalo se vođenje medicinske dokumentacije i sređivanje arhive bolnice.

Od osnutka bolnice su se spremale i sortirale povijesti bolesti hospitaliziranih bolesnika i vodile ambulantne knjige, matična knjiga, kazalo bolesnika i knjiga umrlih.

Prava Arhiva za medicinsku dokumentaciju osnovana je 1954. godine za svu medicinsku dokumentaciju gdje je na početku sve vođeno na karticama koje su sadržavale osnovne podatke, što je ubrzo zamjenjeno sa suvremenijim rubno bušenim karticama. Prava modernizacija ovog odjela nastupila je s nabavkom prvog kompjutera 1992. godine, te instaliranjem početnog programa, koji je pred pet godina osuvremenjen i ima mogućnost osnovne statističke obrade a pogodan je za različita medicinska izveštavanja.

Uz ovaj kratki prikaz razvoja Klinike za infektivne bolesti svakako treba spomenuti Infektološku sekciju ZLH, osnovanu 1959. godine, koja je kasnije prerasla u Hrvatsko društvo infektologa (HDI) HLZ. Ovo je stručno društvo veza između Klinike – matične ustanove za infektologiju i svih drugih klinika i odjela za infektivne bolesti u Hrvatskoj.

HDI organizira svake godine tematske simpozije, znanstvene sastanke, a svake druge godine kongrese o infektivnim bolestima s međunarodnim sudjelovanjem stručnjaka iz cijelog svijeta. Redovito organizira tečajeve trajne izobrazbe u mnogim mjestima Hrvatske, te izdaje upute za algoritam dijagnostike i terapije najčešćih infektivnih bolesti.

U slučaju potrebe pruža logističku i savjetodavnu pomoć drugim infektološkim odjelima.

110. rođendan Klinika za infektivne bolesti »Dr. Fran Mihaljević« dočekuje sa 43 specijalista infektologa, 9 specijalizanata, 4 mikrobiologa, 3 rentgenologa, 2 citologa, 7 biokemičara, 3 molekularnih biologa sa jasnom vizijom razvoja struke u medicinskom i znanstveno istraživačkom pogledu, te nastavnom radu.

U Klinici danas radi 236 viših i srednjih medicinskih sestara, 86 laboratorijskih inženjera i tehničara, 42 u administraciji, 15 u tehničkoj službi, te u uslužnim djelatnostima 162 radnika.

Vivat, crescat, floreat!

Literatura

- [1] Obzor od 4. studenog 1892., broj 226, »Zdravstvene odredbe za slučaj kolere«
- [2] Obzor od 8. listopada 1892., broj 230, »Kolera«
- [3] Obzor od 11. listopada 1892., broj 233. »Kolera, Zeleni brieg ili Crnoškolski marof«
- [4] Zapisnik XV. Skupštine zastupstva sl. i kr. glavnog grada Zagreba, održane dne 6. listopada 1892., paragraf 263, str. 59.
- [5] Zapisnik IV. Skupštine zastupstva sl. i kr. glavnog grada Zagreba, od 6. ožujka 1893., paragraf 75, str. 16.
- [6] Zapisnik Skupštine zastupstva sl. i kr. glavnog grada Zagreba, paragraf 97, str. 16, iz 1894.
- [7] Liečnički viestnik, br. 11, god. XXI od 15. studenog 1899., str. 393, »Izvešće o proslavi 25-godišnjice opstanka Sбора liečnika Kraljevina Hrvatske i Slavonije u Zagrebu«.
- [8] Med. Encikl. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1963; 8: 6–15.
- [9] *Kosić I.* Razvoj Bolnice za zarazne bolesti u Zagrebu. Pedeset godina rada bolnice – Klinike za zarazne bolesti. Čakovec: Zrinski, 1973: 9–13.
- [10] *Mihaljević F.* Počeci laboratorijske službe. Pedeset godina rada bolnice – Klinike za zarazne bolesti. Čakovec: Zrinski, 1973: 61–66.
- [11] *Rulnjević J.* Razvoj Centra za respiratornu reanimaciju i odjela za intenzivnu njegu. Pedeset godina rada bolnice – Klinike za zarazne bolesti. Čakovec: Zrinski, 1973: 83–88.
- [12] *Bezjak B., Breitenfeld V.* Razvoj nastavnog rada. Pedeset godina rada bolnice – Klinike za zarazne bolesti, Čakovec: Zrinski, 1973: 117–120.
- [13] *Kallay J., Belicza Biserka.* Zbor liječnika Hrvatske od 1874–1974. Zbor liječnika Hrvatske 1874–1974. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 1974; 31–63.
- [14] *Vesjenjak-Hirjan J., Calisher C. H., Beus I., Marton E.*: First natural clinical human Bhanja virus infection. Arboviruses in the Mediterranean Countries. Zbl. Bakt. (Suppl. 9) 1890; 9.
- [15] *Puntarić V., Borčić D.* and others: Eperythrozoonosis in man. Lancet. 1986; ii: 868–869.
- [16] *Puntarić V., Borčić D.* and others: Haemotropic bacteria in man. Lancet. 1994; 343: 339–360.
- [17] *Beus I., Jeren T.*: Od kužne bolnice na Zelenom brijegu do suvremene klinike, Zagrebačka medicina tijekom stoljeća. Zbornik, Matica hrvatska, Zagreb, 1995.